

Jan Alblas, directeur van Pameijer en +Vijf 'Geloof in de kracht van kwetsbare mensen'

Kwetsbare mensen laten meedoen is voor ons allemaal een belangrijke opdracht. Als je dat goed doet, is minder ondersteuning door zorgprofessionals nodig. Werken aan een 'inclusieve samenleving' vraagt wel om lef. Van zorgondernemers én van gemeenten.

foto: Pameijer, het verhaal van Alejandro staat op www.pameijer.nl/verhalen

Jan Alblas is heel erg van het 'we gaan het zelf wel doen!'. Is dat typisch Rotterdam? Misschien is het niet voor niets dat hij directeur is van de oer-Rotterdamse - het bestaat al meer dan 90 jaar - (zorg) organisatie Pameijer, onder meer actief in wonen, werk, dagbesteding en onderwijs. Ook is Alblas innovatief en ondernemend. Vanuit Pameijer heeft hij +Vijf opgericht, dat onder meer werkt aan woonomgevingen waarin de zorg voor kwetsbare mensen een prominente plek heeft. Want een 'inclusieve samenleving' - waarin iedereen kan meedoen - zit niet alleen in de hoofden van mensen, maar ook in de fysieke omgeving.

Niet levenslang afhankelijk

'In de kern gaat het ons om eigen regie en de inzet van eigen talent', zegt Alblas. 'De hulp die we bieden is tijdelijk. We willen niet dat iemand levenslang afhankelijk is van zorgprofessionals.' Na de decentralisaties had Pameijer opeens 53 gemeenten als contractpartner. Van tevoren had de organisatie goed gekeken of het programmaportfolio wel 'Wmo-proof' was. Alblas: 'Vergelijk het maar met een supermarkt. Je weet dat je goede producten verkoopt, maar je checkt toch: zijn ze nog wel houdbaar?'

Die vraag bracht Alblas en zijn collega's in Londen, waar ze in 2012 het concept Keyring ontdekten. Dat is een in Engeland zeer succesvolle methode die voor kwetsbare mensen verbinding met de omgeving organiseert. Acht tot twaalf deelnemers in een wijk ondersteunen elkaar in een sociaal netwerk. Een vrijwilliger zorgt voor motivatie en voor aansluiting met de rest van de wijk of de stad. Een professionele coach helpt bij de start, maar raakt steeds meer op de achtergrond en fungeert dan alleen nog als vangnet. De hulp verschilt van meegaan naar de tandarts tot praktische klussen in de tuin of van de administratie tot persoonlijke gesprekken.

- Hoe bevorder je participatie en zelfredzaamheid?
- Kun je verspilling van 'menselijk kapitaal' voorkomen?
- Wat kun je doen om kwetsbare burgers te laten meedoen?

Niet langer 'op slot' in de zorg

Keyring werd door Pameijer aangepast en in 2013 geïntroduceerd als Buurtcirkel. Er zijn nu meer dan 45 buurtcirkels in onder andere Rotterdam, Arnhem, Venray en Zaanstad. De deelnemers zijn vooral mensen zonder netwerk: eenzame mensen, ouderen, doorstromers vanuit beschermd wonen of mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB). Die bloeien op in de wijk, zegt Alblas. 'Een van de belangrijkste dingen die we in Londen hebben geleerd is *unlocking potential*. Wij willen het 'menselijk kapitaal' niet verspillen door mensen als het ware op slot te zetten in de zorg. Dat staat hun ontwikkeling in de weg. Beter is om zoveel mogelijk dingen zelf te doen. Je gaat je toch beter voelen als je iets van betekenis doet en daarvoor complimenten krijgt?'

Unlocking potential is ook waar het om draait bij *Howie the Harp*, dat Pameijer in 2012 ontdekte in New York. Het is een scholingsprogramma waarbij ervaringsdeskundigen zich ontwikkelen tot coaches en adviseurs. Zo zetten ze hun eigen ervaring in als ondersteuning, waardoor ze anderen maar ook zichzelf vooruit helpen. De eerste opleidingen zijn van start gegaan in Rotterdam, Arnhem en Tilburg. En nu is Amsterdam aan de beurt, vertelt Alblas.

Inclusie door zelfstandig samen wonen

Howie the Harp en Buurtcirkel zijn projecten die succesvol zijn in het afbouwen van afhankelijkheid van zorg. Alblas: 'Dat wilden we combineren met iets dat net zo cruciaal is: de impact van zelfstandig wonen op inclusie. Ons uitgangspunt: de invloed van de fysieke infrastructuur van een gebouw en van een buurt of wijk op iemands netwerk is groot. Denk alleen al aan de voordeuren. Komen die uit aan de buitenkant of juist op een binnenplaats of hofje?' Het gaat trouwens niet alleen om gebouwen en architectuur, maar ook om

de kleine dingen die mensen samen brengen. Een gedeelde wasmachine, bijvoorbeeld, of een auto. 'Een van de sterkste dingen die mensen bindt is groen. Dus zorg voor groene zones met mogelijkheden voor stadslandbouw. En wat je oogst kun je samen opeten op een collectieve kookplek.'

+Vijf zoekt steeds meer de samenwerking met woningcorporaties, stedenbouwkundigen, architecten en gemeenten, maar ook met ondernemers en tech-bedrijven. In collectieven doet +Vijf mee in ontwerprijvragen, zoals voor de Amsterdamse woningcorporatie Eigen Haard die op zoek was naar 'woongeluk voor iedereen' in een complex met driehonderd appartementen. En ze wonnen in coalitieverband een prijs voor integrale visie op zorg met een project in Almere. Dit zijn toevallig nieuwbouwprojecten, maar +Vijf denkt ook na over duurzame inbedding van inclusie in bestaande oude stadswijken.

Uit eigen domeinen komen ontsluit potentieel

'Wij kruipen steeds meer uit het domein van de zorg', constateert Alblas. 'Maar ook vastgoedontwikkelaars, ontwerpers of techneuten komen uit hun domein, én de cliënt.' Multidisciplinair denken legt volgens Alblas nieuwe verantwoordelijkheden en potentieel bloot. Dat maakt projecten en processen goedkoper, maar nog belangrijker: het geeft ruimte voor 'omdenken'. Systemen gaan de leefwereld van mensen faciliteren in plaats van dat het leven zich moet aanpassen aan de systemen. Alblas heeft een duidelijke boodschap voor nieuwe raadsleden en wethouders: 'Heb het lef om ook over domeinen heen te denken. Zie het vermogen van een inclusieve samenleving en geef die een kans in nieuwe en bestaande wijken. Geloof in de kracht van kwetsbare mensen, met wat hulp kunnen zij het zelf én met elkaar.'

Leendert Douma

Zie ook plusvijf.nl, Buurtcirkel.nl en Howietheharp.nl.

- Zet mensen niet 'op slot' in de zorg
- Benut ervaringsdeskundigheid van kwetsbare mensen
- Doorbreek domeingrenzen en creëer nieuw potentieel en verantwoordelijkheden